

החסינות – לא למקדים שיש ראיות לפלילים

עו"ד ליאור כץ, מומחה למשפט ציבורי, מסביר
מהי חסינות של ח"כים וכיצד מסירים אותה

ההליך נפתח בפנייה של היועץ המד שפטי לממשלה לכנסת בבקשה להסיר את חסינותו של ח"כ. בשלב ראשון מתקיים דיון בבקשה בוועדת הכנסת. הוועדה שומעת את טיעוני היועץ המשפטי לממשלה ואת טיעוני הח"כ ומחליטה האם להמליץ בפני מליאת הכנסת להסיר את החסינות. מליאת הכנסת דנה בהמלצת הוועדה ואז מתקיימת הצבעה גלויה – בעד או נגד נטילת החסינות.

● באילו תנאים יכולה ועדת הכנסת להפכים או להתנגד להסרת החסינות? הכנסת אינה צריכה לשקול האם יש חבר הכנסת. לכאורה, להוכחת אשמתו של לגופו. על הכנסת להסתפק בבדיקת מניין עיו של היועץ המשפטי לממשלה. אם הכנסת משתכנעת כי היועץ המשפטי לממשלה הגיש את הבקשה בתום לב, בה תאם לחומר הראיות שלפניו, וללא מניין עים פסולים, מתוך שיקולים ענייניים ואובייקטיביים בלבד, עליה לקבל את הבקשה ולהסיר את חסינותו של הח"כ.

טובה צימוקי

● מהי חסינות פרלמנטרית?

חוק חסינות חבר הכנסת מעניק לח"כים חסינות משני סוגים: חסינות מוחלטת ("מהותית"), שאינה ניתנת להסרה מאחריות פלילית ואזרחית, בשל מעשה שעשה ח"כ במסגרת מילוי תפקידו כחבר כנסת. הסוג השני הוא חסינות מוגבלת (דיונית) מפני הליך משפטי פלילי, והיא חלה רק במהלך תקופת כהונתו של חבר הכנסת וניתן להסיר אותה.

● מהן מטרת החסינות?

החסינות ניתנת עקב האינטרס הכללי להבטיח את פעולתה התקינה של הכנסת כרשות מחוקקת. החסינות באה למנוע הפרעה לפעולת הכנסת על ידי הטרדת הח"כים בהגשת אישומי שווא פליליים. החסינות לא הוענקה בשל רצון להגן על חבר כנסת בודד, שיש ראיות כי ביצע עבירה פלילית והאינטרס הציבורי מחייב העמדה לדין. במקרים כאלה מקובל להסיר את החסינות והח"כים אינם שונים מהאזרח הרגיל, שכן אין זה מתפקידה של הכנסת להגן על עבריינים.

● כיצד מתבצע הליך הסרת החסינות?

יום רביעי, ל' בסיון תשנ"ח – 24.6.1998

"ובאות אמתנות"